

Ringerike kommune
Postboks 123 Sentrum
3502 HØNEFOSS

Saksbehandler, innvalgstelefon
Brede Kihle, 32266865

Ringerike kommune - Uttalelse til forslag til detaljregulering for utvidelse av Lamoen grusuttak

Ringerike kommune har oversendt forslag til detaljregulering for utvidelse av grusuttaket ved Lamoen. Det aktuelle området grenser til Lamyra naturreservat hvor det er dokumentert naturmangfold av nasjonal og internasjonal interesse. Det er derfor viktig at driften av grusuttaket ikke resulterer i negativ virkning for naturverdiene i naturreservatet og de naturverdiene som er dokumentert i området. Fylkesmannen mener planforslaget i for liten grad har innarbeidet tiltak for å ivareta dette. Vi mener det er særlig uheldig at det ikke er regulert inn en vegetasjonsskjerm langs uttaket, spesielt mot nord hvor grusuttaket er særlig eksponert mot naturreservatet. Videre bør eksisterende uttak inkluderes i planen for å sikre en helhetlig plan og tilbakeføring for denne delen av grusuttaket. Deler av planområdet ligger innenfor verneområdet. Det er også dokumentert en kritisk truet art som vi mener ikke er tilstrekkelig ivare tatt. På grunn av ovennevnte forhold fremmer vi innsigelse til planforslaget. Fylkesmannen imøteser videre dialog med Ringerike kommune for å finne løsninger for planforslaget for Lamoen.

Bakgrunn

Vi viser til brev av 23. mai 2019 med forslag til detaljregulering for utvidelse av grusuttaket ved Lamoen.

Vi viser også til brev av 15. juni 2019 fra Ringerike kommune hvor vi har fått aksept for utvidet frist til 23. august for uttalelse til planforslaget.

Dagens grusuttak ved Lamoen er avsatt til masseuttak i gjeldende kommuneplan, utvidelsen som er foreslått er avsatt til LNF-område. Det er derfor stilt krav til konsekvensutredning hvor blant annet planens virkning på naturmangfold i området er dokumentert i egen rapport. Videre er det utarbeidet en hydrologisk konsekvensutredning av masseuttaket. Dette er særlig viktig for å vurdere konsekvensene for Lamyra naturreservat.

Fylkesmannen har i brev av 20. mars 2018 kommet med uttalelse til varsel om oppstart av planarbeid. Videre har vi uttalt oss til utvidelse av planområdet i brev av 11. april 2019. Vi ba om at forhold knyttet til naturmangfold, landskap, friluftsjnteresser, vassdrag, samt støy, støv og andre

utslipp ble tilstrekkelig utredet og ivaretatt i tråd med nasjonale føringer. Til varsel om utvidelse av planområdet gjentok vi vår merknad til planarbeidet om viktigheten av at virksomheten ble utredet med hensyn til konsekvensene for verneområdet. Vi viste til § 49 i naturmangfoldloven. For å få en helhetlig plan for området viste vi til viktigheten av at planområdet ble utvidet til også å omfatte eksisterende uttak. For å redusere virkningene grusuttaket har for omgivelsene viste vi til viktigheten av å regulere inn skjermsoner/vegetasjonsskjerm.

Fylkesmannens kommentarer

Planområdet er på 280 daa og planen legger opp til uttak av ca. 7-800 000 m³ med grus med etterfølgende innfylling med ikke-forurensede masser. Dagens uttaksområde på ca. 100 daa er ikke tatt med. I følge planbeskrivelsen vil dette området avsluttes i løpet av 2019.

Ut fra våre interesseområder er det planens virkning på Lamyra som internasjonalt viktig våtmarksområde som først og fremst er vårt fokusområde og som er viktig å sikre. Videre er det viktig at virksomheten ikke fører til forurensning av omgivelsene i form av støy og støv. Mot vest grenser området til et boligområde som ligger på grensen mellom Hole og Ringerike kommuner.

For industriområder er det viktig at det blir regulert inn vegetasjonsskjerm som visuell skjerming for omgivelsene og for å dempe påvirkningen av støy og støv. Boligene som ligger vest for uttaket, i Hole og Ringerike kommuner, vil bli liggende mellom ny veg/bane og grusuttaket ved Lamoen. Utvidelsen av grusuttaket er lagt i retning mot dette boligområdet og skogen som fungerer som visuell skjerming og skjerm mot støy og støv er nå fjernet. Vi mener dette er svært uheldig. I støykartleggingen er det imidlertid vist til at planene om utvidelse ikke vil medføre at støybelastningen vil overstige de gjeldende grenseverdiene for støy for disse boligene. Når det gjelder støvnedfall står det at dette ikke har vært noe problem for boligene i området.

I konsekvensutredningen om planens virkning på naturmangfoldet i området er det vist til at masseuttaket medfører betydelige inngrep i Lamoen som er en del av et meandrerende elvelandskap. Den største skaden for dette naturområdet er likevel allerede skjedd ved dagens uttaksområde som ble etablert så tidlig som på 1960-tallet. Utvidelsen av uttaket omfatter først og fremst triviell natur. Det er derfor konkludert med at utvidelsen i mindre grad vil redusere naturverdiene i området.

Selv om den foreslåtte utvidelsen først og fremst omfatter triviell natur, mener vi et viktig vilkår for å kunne åpne opp for utvidelse av området er at uttaksområdet i tilstrekkelig grad ivaretar de viktige naturverdiene i nærområdet. Dagens uttaksområde har en bruddflate som nærmest følger grensen til naturreservatet og den foreslåtte utvidelsen er foreslått temmelig nærme, ca. 12 meter. Innenfor uttaksområdet er det kun avsatt et belte på 5 meter hvor det er foreslått bestemmelser om å ikke ta ut masser, området er forbeholdt som kjøreveg.

Lamyra naturreservat ble vedtatt som verneområde i 1975 hvor formålet var å bevare en velutviklet gjengrodd meander med svært interessant vegetasjon. Som en del av kompensasjonsarealet knyttet til Ringeriksbanen/E16 er det foreslått å utvide dette verneområdet i sør. Lamyra er også et Ramsarområde, og Norge har derfor en internasjonal forpliktelse gjennom Ramsarkonvensjonen til å ivareta naturverdiene.

For dette konkrete området er det i tillegg svært viktig å sikre en buffersone mot naturreservatet for å dempe eksponeringen. Faren for negative konsekvenser er større når uttaket ligger tett på naturområdet. Spredning av fremmede arter som er dokumentert i området er eksempel på dette.

Vi anbefaler derfor at det reguleres minst et belte på 25 meter langs hele uttaket. Mot nord er det viktig med bestemmelser som sikrer istandsetting av området og revegetering før området kan utvides.

Eksisterende uttaksområde er ikke tatt med i planen. Det er derfor ikke mulig å lage en helhetlig plan for området for uttak og istandsetting. Dette mener vi er uheldig. Vi viste til viktigheten av dette i vår uttalelse til oppstart av planarbeid.

Videre vil vi opplyse om at deler av det foreslåtte LNF-området også omfatter arealer som inngår i Lamyra naturreservat. Oppmåling i kart viser at det er ca. 2,5 daa. Dette arealet må tas ut av planforslaget. Området er båndlagt etter naturvernloven og det er verneforskriften for naturreservatet som gjelder for dette området.

Ved innkjøringen til uttaket er relikthjordbie dokumentert. Denne er i Norsk rødliste for arter 2015 vektet til kritisk truet (CR). Arten er kun dokumentert i Buskerud ifølge Artsdatabanken. Det er derfor svært viktig at denne lokaliteten blir sikret. Vi mener at dette området bør reguleres til naturvernformål eller annet grøntformål med tilhørende bestemmelser som sikrer dette naturområdet og arten i tilstrekkelig grad. Som det går frem av planforslaget er relikthjordbien avhengig av sandtaket og at dette ikke gror igjen.

Vi ber kommunen om å sikre at det benyttes egnede masser når det skal påføres vekstmasse i forbindelse med istandsetting av området. Vi minner for ordens skyld også om forskrift om fremmede organismer § 24 punkt 4. I rapporten om naturmangfold er det vist til at det er påvist flere fremmede karplanter som kanadagullris, rødhyll, hvitsteinkløver og legesteinkløver ved delområde 3. Det viser at virksomheten antakelig ikke har hatt gode nok rutiner for å kontrollere massene som er deponert i området. Spredningsfaren til Lamyra naturreservat er stor. Det er derfor viktig at dette blir tatt hånd om og blir fulgt opp, slik at plantene som er påvist i området blir fjernet og at det innarbeides rutiner for å unngå ytterligere spredning av fremmede arter, jf. *Fremmedartlista 2018*.

Det er også vist til viktigheten av å unngå spredning av fremmede arter i utredningen om naturmangfold. Når det gjelder forsiktighetssonen som det anbefales her, mener vi dette er basert på feil grunnlag. Store deler av forsiktighetssonen det er vist til ligger innenfor naturreservatet. Forsiktighetssonen skal være en buffer som ligger utenfor reservatet for å hindre negativ virkning på det vernede området.

Vi savner vurderinger om planens konsekvenser for fuglelivet, med tanke på at Lamyra er en del av Ramsarområde, i rapporten om naturmangfold. Som et tiltak for å bedre denne situasjonen mener vi en vegetasjonsskjerm vil hjelpe på situasjonen for å redusere forstyrrelsene i form av støy fra virksomheten, for å øke skogbeltet/leveområdet rundt myra og for å redusere øvrige kanteffekter som følger av eksponeringen av naturreservatet mot grusuttaket.

Når det gjelder vannutskiftning og vannstanden i Lamyra er det utarbeidet en egen rapport som konkluderer med at tiltaket ikke vil påvirke Lamyra i nevneverdig grad. Dette forutsetter imidlertid innarbeiding av diverse anbefalinger i planen. Det trekkes særlig frem viktigheten av å unngå forurensede masser, søl og lekkasje av olje og drivstoff, at masseuttaket må begrenses til sonen over grunnvannet og at grunnvannsnivået overvåkes med brønner.

I bestemmelsene er det krav om at uttaket skal holdes minimum 0,5 meter over grunnvannsnivået og at det skal etableres kontrollbrønner for å overvåke grunnvannsnivået. Dette skal så evalueres etter ett år for å legge føringer for det videre måleprogrammet.

Vi mener det er bra at det er innført krav om måling av grunnvannet og at anbefalingene i den hydrologiske rapporten er fulgt opp. Likevel savner vi en vurdering av håndteringen av overvann. Ved store nedbørsperioder kan avrenning fra uttaket til Lamyra få uheldige konsekvenser for dette naturområdet. En vegetasjonsskjerm vil kunne dempe denne negative påvirkningen. I tillegg bør det settes krav om å lede overvannet til fangdammer for å ha kontroll på avrenningen fra uttaket.

Fylkesmannen anbefaler derfor at det stilles krav om at alt overflatevann skal ledes til en eller flere fangdammer. Videre vil vi opplyse om at kommunen med hjemmel i plan- og bygningsloven § 12-7 nr. 12 kan ha bestemmelser om overvåking av vannkvaliteten. Det er viktig at det blir foretatt undersøkelser av vannkvaliteten før tiltaket igangsettes og at dette følges videre opp under driften av uttaket.

Vi viser til forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) § 4, hvor det står at tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og minst god kjemisk tilstand. Vannforskriften er fulgt opp gjennom regionale planer for vannforvaltning. Det meste av arealet i Buskerud ligger innenfor vannregion Vest-Viken. Den regionale vannforvaltnings-planen ble godkjent av Klima- og miljødepartementet 4. juli 2016. Planen fastsetter mål om god økologisk tilstand innen 2021.

Etter vannforskriften § 12 kan ikke nye tiltak tillates i en vannforekomst som ikke vil nå miljømålet om god tilstand eller som vil forringe tilstanden, med mindre visse vilkår er oppfylt. Det står blant annet at alle praktiske gjennomførbare tiltak skal settes inn for å begrense negativ utvikling i vannforekomstens tilstand.

Fylkesmannen vil følge dette videre opp i forbindelse med oppfølging av virksomheten etter forurensningsforskriften. Vi minner i den sammenheng om at virksomheten er meldepliktig etter § 30-11 i Forskrift om begrenning av forurensinger. Skjema for melding finnes på hjemmesiden vår. På bakgrunn av meldingen vil vi avgjøre om virksomheten må ha særskilt utslippstillatelse fra Fylkesmannen etter § 30-2 i forskriften.

Vi viser i den sammenheng til forurensningsforskriften § 30-6 om utslipp til vann, hvor det er krav om at utslippet ikke skal påvirke vannkvaliteten i primærresipienten slik at tilstandsklassen for resipienten endres.

Før utvidelsen kan tas i bruk må grusuttaket konsesjonsbehandles i tråd med kravene i mineralloven. Videre skal det utarbeides en driftsplan som blant annet skal vise istandsetting av området. Det er krav om tilbakeføring til LNF-område etter at grusuttaket er avviklet og det er tydelige krav i bestemmelsene om mottakskontroll og at massene som skal brukes til dette skal være ikke-forurensede masser. Det er krav om kontroll av dette. Vi mener dette er bra. Selv om det går frem av planen at området skal fylles igjen etter at massene er tatt ut, mener vi det er viktig at størrelsen på igjenfyllingen/deponiet blir begrenset til en bestemt kotehøyde. Vi ber kommunen om å vurdere dette.

Vider vil vi vise til at overskuddsmasser fra anleggsvirksomhet er å anse som næringsavfall, uavhengig av om massene er å anse som forurenset eller ikke. Fylkesmannen viser her til faktaark

fra Miljødirektoratet M1243/2018 – «Mellomlagring og sluttdisponering av jord- og steinmasser som ikke er forurenset».

Gjenvinning av næringsavfall som kan medføre forurensning eller virke skjemmende krever tillatelse etter forurensningsloven § 11, jf. § 29. Det kan derfor være nødvendig med tillatelse etter forurensningsloven § 11 ved bruk av masser som defineres som ikke forurenset i henhold til forurensningsforskriften kapittel 2, dersom disponeringen kan føre til uheldige effekter på ytre miljø.

Virksomhetene må foreta en miljørisikovurdering for å kunne ta stilling til om deponering av masser vil kunne medføre fare for forurensning. Type masser som er planlagt brukt, vil bl.a. være av betydning. Deponering av stein- og jordmasser vil kunne medføre partikkelavrenning. Det er også særlige hensyn som bør ivaretas ved mottak av sprengsteinsmasser, slik som avrenning med høyt innhold av nitrogen og høy pH. Dersom planlagt utfylling medfører en fare for forurensning, er det Fylkesmannen som er myndighet til å behandle en søknad om tillatelse etter forurensningsloven.

Konklusjon

I stortingsmeldingen om naturmangfold (Natur for livet) går det frem at arealendringer er den største negative påvirkningen på natur i Norge i dag. Dette samsvarer med rapporten fra naturpanelet (IPBES) om verdens naturtilstand som ble lagt frem 6. mai 2019. Her går det frem at en av de viktigste truslene mot biologisk mangfold er at vi bygger ned arealene hvor artene lever. Som følge av nedbyggingen akselererer tapet av naturmangfold. Tapet av natur vurderes nå som en like stor trussel som klimaendringene. Regjeringen vil arbeide for at naturhensyn fortsatt blir innarbeidet og vektlagt i relevante arealbeslutninger.

Vi viser også til rundskriv T-2/16 Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet – klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis, datert 9. januar 2017. Her går det frem at innsigelse i utgangspunktet skal brukes der kommunen legger ut arealer til en bruk som er i strid med nasjonale og viktige regionale interesser på miljøområdet. I plan og bygningslovens § 1-8 er det fastsatt at det i 100-metersbeltet langs vassdrag skal tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og allmenne interesser.

Ut fra nasjonale og internasjonale miljøverdier fremmer vi innsigelse til planforslaget for manglende innarbeiding av avbøtende tiltak mot naturreservatet i form av en vegetasjonsskjerm rundt uttaket. Videre må dagens uttaksområde innlemmes i planen for å sikre en helhetlig plan og istandsetting av dette området. Den delen av planen som inngår i naturreservatet må bli tatt ut av planen. Når det gjelder hensynet til den kritisk truede arten reliktojordbie, mener vi at dette området må reguleres til naturvernformål eller annet grøntformål med tilhørende bestemmelser som sikrer dette naturområdet og arten.

Fylkesmannen imøteser videre dialog med Ringerike kommune for å finne løsninger til planforslaget for Lamoen.

Med hilsen

Gunhild Dalaker Tuseth (e.f.)
Miljøverndirektør

Eli Kristin Nordstien
Seksjonssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Buskerud fylkeskommune

Statens vegvesen region sør

Mattilsynet - Avdeling Nordre Buskerud

Norges vassdrags- og energidirektorat

Postboks 3563 3007 DRAMMEN

PB 723 Stoa 4808 ARENDAL

Strandsagveien 2 2381 BRUMUNDDAL

PB 5091 0301 OSLO

Majorstuen